

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรอง
เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง*

THE DEVELOPMENT OF THE INSTRUCTIONAL MODEL TO DEVELOP
THE TEACHER STUDENTS CREATIVELY CONTEMPLATIVE PROCESS,
THE PHYSICAL EDUCATION PROGRAM OF EDUCATIONAL
DEPARTMENT OF NATIONAL SPORTS UNIVERSITY,
LAMPANG CAMPUS

ธารทิพย์ ช้วนนา

Tanthip Khuana

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง

Thailand National Sports University Lampang Campus, Thailand

ขวัญชัย ช้วนนา

Khwanchai Khuana

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand

E-mail: najam9@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ 2) พัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง ชั้นปีที่ 3 ภาคต้น ปีการศึกษา 2563 จำนวน 57 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ 2) รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ 3) แบบวัดทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการ

* Received 20 September 2020; Revised 5 November 2020; Accepted 26 November 2020

เรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่มีความต้องการ อยู่ในระดับมาก 2) ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ พบว่า มี 5 ขั้น เรียกว่า 3P2E MODEL และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ พบว่า อยู่ในระดับสูงถึงสูงมากและความพึงพอใจของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน, คิดไตร่ตรอง, เชิงสร้างสรรค์

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study the problems and the needs of the instructional model development for developing the creatively contemplative process 2) develop the instructional model in developing the teacher students' creatively contemplative process and 3) study the result of the instructional model in developing the teacher students' creatively contemplative process. This research is Action Research. The participants were included the 3rd year graduate students of the physical education program of the faculty of education, the national sports university, Lampang campus on the semester 1st in academic year 2020, 57 numbers selected by cluster random sampling. The research tools included 1) the questionnaire related to the problems and the needs of the instructional model development in developing the teacher students' creatively contemplative process. 2) The instructional model for developing the teacher students' creatively contemplative process. 3) The test of the creatively contemplative process skill and 4) the questionnaire of students' satisfaction on the instructional model in developing the teacher students' creatively contemplative process. The statistics employed in the analysis concluded the basic statistics: \bar{X} and S.D. The result found that 1) The result of the study of the problems and the needs in developing the teacher students' creatively contemplative process found that the problems were at the middle level, while the needs were at the highest level. 2) The result of the instructional model for the teacher students' creatively contemplative

process consisted of the five stages of the instruction called 3P2E MODEL and being the most appropriate. 3) The result of the use of the instructional model for developing the teacher students' creatively contemplative process was the highest level. And the teacher students' satisfaction was totally agreed the most.

Keywords: Instructional Model, Contemplative, Creatively

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาคนให้มีความสามารถในการคิด เพื่อที่จะมีแนวทางในการอยู่ในสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างรู้เท่าทันเทคโนโลยีและความเจริญก้าวหน้าในรูปแบบต่าง ๆ ความสามารถในการคิดที่ส่งผลให้คนมีความรู้ความสามารถ คือ ความคิดสร้างสรรค์ เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองในการคิดได้หลายทิศทาง (Guilford, J. P., 1967) เป็นการนำเอาประสบการณ์เดิมของแต่ละคนออกมาแล้ว นำมาจัดให้อยู่ในรูปแบบใหม่ ในการจัดรูปแบบใหม่ของความคิดนั้นเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลจึงไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ระดับโลกก็ได้ (Wescott, A. M. & Smith, J. A., 1967) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาย่อมขึ้นกับคุณภาพของครู นั่นคือหากครู ทำหน้าที่ของครูได้อย่างมีคุณภาพ ย่อมเชื่อมั่นได้ว่าการศึกษาของชาติจะมีคุณภาพ แต่การที่คุณภาพการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สาเหตุที่สำคัญก็คือครูผู้ซึ่งมีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนรู้ (จิตติมา วรณศรี, 2552) การพัฒนาคุณภาพของครูจึงมีความสำคัญสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนานักศึกษาครูให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข มีความสามารถในการคิดต่อไป

กระบวนการคิดไตร่ตรอง เป็นกระบวนการตัดสินใจในประเด็นปัญหาทางการศึกษา โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศและความเชื่ออย่างมีเหตุผล มีการติดตามผลที่เกิดตามมาและประเมินผลจากการตัดสินใจ เพื่อให้คำตอบของปัญหาซึ่งเป็นที่ยอมรับ การคิดไตร่ตรองเป็นเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ (พลรพี ทูมมาพันธ์, 2545) ส่งผลให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เกิดทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหา (Dewey, J., 1933) การคิดไตร่ตรองจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถสังเกต รับรู้สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน (Taggart, G. L. & Wilson, A. P., 2005) สำหรับความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการคิดไตร่ตรองในการปฏิบัติงานวิชาชีพครูตามหลักสูตร นับว่าได้รับความสนใจมานานแล้ว ดังจะเห็นได้จาก (Laboskey, V., 1994) กล่าวว่า นักศึกษาคูควรได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่ตัดสินใจอย่างละเอียดรอบคอบและคิดอย่างมีจุดหมาย มีความสามารถในการปฏิบัติและนำวิธีการนี้ไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี (Loughran, J.

J., 1996) การคิดไตร่ตรองมีผลต่อการเรียนการสอน ดังนี้ 1) ช่วยให้ผู้สอนตระหนักถึงหลักการที่ชี้นำการปฏิบัติงาน 2) ช่วยให้ผู้สอนปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน 3) ช่วยให้ผู้สอนสามารถอธิบายกับผู้เรียนได้และ 4) ทำให้เกิดบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย (อภิภา ปรัชญพฤทธิ์, 2547)

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณลักษณะและความสามารถ ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาครูให้มีความสามารถในกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาตนเองในด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีความก้าวหน้าด้านวิชาชีพครูในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง

3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง ชั้นปีที่ 3 ภาคต้น ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 102 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง ชั้นปีที่ 3 ภาคต้น ปีการศึกษา 2563 จำนวน 57 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 2) ทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์

2. รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์

3. แบบวัดทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือวิธีการวิจัย

1.2 กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา การวิจัยในการสร้างเครื่องมือวิจัย แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งและผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินความสอดคล้อง

1.4 วิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือโดยหาค่า IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบแล้วไปทดสอบ (Tryout) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนและนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) โดยมีเกณฑ์ตัดสินว่าถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าใกล้เคียง 0.80 ขึ้นไปแล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการ

วิจัย

2. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ตำราและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

2.2 สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานของรูปแบบ มีดังนี้ 1) กำหนดหลักการและเหตุผลตามข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นขอบเขตและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และ 2) กำหนดแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ

2.3 กระบวนการพัฒนารูปแบบ มีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 หลังจากได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดประชุมเพื่อสังเคราะห์จัดทำร่างรูปแบบการเรียนการสอน

2.3.2 ได้ร่างรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยจัดวิพากษ์ร่างรูปแบบการเรียนการสอน โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อวิพากษ์รูปแบบการเรียนการสอน

2.3.3 นำข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์มาปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์มากขึ้น

2.4 นำรูปแบบที่ปรับปรุงแล้ว พร้อมแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบประเมินความเหมาะสม โดยนำข้อมูลจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาวิเคราะห์ให้นำหนักเป็นคะแนน

3. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพของแบบวัดทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์จากเอกสารและตำราต่าง ๆ

3.2 สร้างแบบวัดทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์

3.3 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยใช้หลักเกณฑ์พิจารณา และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.4 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.5 คัดเลือกแบบวัดทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาแล้ว ข้อที่จะนำไปใช้ต้องมีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

3.6 นำแบบวัดทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ที่มีความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาที่ผ่านการคัดเลือกแล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง

3.7 วิเคราะห์หาความยาก และอำนาจจำแนกของข้อคำถามแต่ละข้อโดยตอบถูกให้ 1 คะแนนตอบผิดหรือไม่ตอบ 0 คะแนน โดยคัดเลือกข้อที่มีความยากง่าย 0.2 - 0.8 และมีอำนาจจำแนก 0.2 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน

4. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ ดำเนินการดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากหนังสือวิธีการวิจัย

4.2 กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert)

4.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา ระเบียบวิธีวิจัยในการสร้างเครื่องมือวิจัย แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งและผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินความสอดคล้อง

4.4 วิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือโดยหาค่า IOC ได้ผลค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบแล้วไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนและนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) มีเกณฑ์ตัดสินว่าถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์มีค่าใกล้เคียง 0.80 ขึ้นไปแล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยศึกษาจากเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Plan)

2. ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการโดยใช้แบบสอบถามสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู (Plan)

3. จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อจัดทำร่างรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู (Action)

4. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรอง เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาครู (Action)

5. จัดสนทนากลุ่มเพื่อวิพากษ์รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู (Action)

6. ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง (Action)

7. ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู (Observe) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล ในการวิจัยผู้วิจัยให้สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซักถามข้อข้องใจในการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถเลื่อนนัดหรือถอนตัวจากการให้สัมภาษณ์ได้ตลอดเวลาและผู้วิจัยรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล การวิจัยนี้ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง เอกสารรับรองเลขที่ E 2563 – 120

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ คะแนนที่ได้จากการทำวัดทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์หลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ทำการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ และข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจ ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลจากแบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์โดยการพรรณนาวิเคราะห์

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชา พลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง พบว่า สภาพปัญหาในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.47) ในขณะที่มีความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.32)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง พบว่า ได้รูปแบบ มี 5 ขั้น เรียกว่า 3P2E MODEL ดังนี้ 1) การรับรู้สถานการณ์ปัญหา (Problematic Situation) 2) การกำหนดกรอบปัญหา (Problem Framing/Reframing) 3) การจัดเตรียมคำตอบที่เป็นไปได้ (Problem Solution Sets) 4) การตรวจสอบคำตอบอย่างเป็นระบบ (Experimentation) 5) การประเมินผล (Evaluation) และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.64)

3. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย การกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง พบว่า ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรอง อยู่ในระดับสูงถึงระดับสูงมากและมีความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.52)

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู พบว่า สภาพปัญหาในการพัฒนารูปแบบ อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่มีความต้องการในการพัฒนารูปแบบอยู่ในระดับมาก จึงส่งผลให้ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชาตรี ฝ่ายคำตา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการพัฒนาการคิดไตร่ตรองสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการลงมือปฏิบัติ การสะท้อนความคิดและการอภิปรายร่วมกัน ในชั้นเรียน (ชาตรี ฝ่ายคำตา, 2554) และสอดคล้องกับ จตุพร พงศ์พีระ และปราสาท เนื่องเฉลิม กล่าวว่าการวิจัยที่เกี่ยวกับสมองและการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นส่งผลให้กระบวนการทัศนทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดแบบมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นการเตรียมผู้เรียนในการเรียนต่อไปในขั้นสูงขึ้นเกิดการเพิ่มโอกาสการทำงานในอนาคตการเพิ่มมูลค่าและการสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศในทุกด้าน (จตุพร พงศ์พีระ และปราสาท เนื่องเฉลิม, 2560)

2. จากผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู พบว่า รูปแบบมี 5 ขั้นตอน เรียกว่า 3P2E MODEL และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดทำร่างรูปแบบได้วิจัยเชิงสำรวจในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ จึงก่อให้เกิดการวางแผนและการ

ตัดสินใจเลือกองค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบ ซึ่งเป็นการดำเนินการในระยะแรกที่มีความสำคัญ เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบ ทำให้ได้คำตอบที่นำไปสู่การร่างต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์รูปแบบตามแนวคิดของ Joyce, B. & Weil, M. มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ที่มาของรูปแบบ 2) ขั้นตอนของรูปแบบ 3) ระบบสังคม 4) หลักการแสดงการโต้ตอบ 5) ระบบการสนับสนุน (Joyce, B. & Weil, M., 2009) สอดคล้องกับ ชุติกร ยิ้มสุด พบว่า รูปแบบประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการในการพัฒนาครู 2) กระบวนการพัฒนา และ 3) การประเมินผล (ชุติกร ยิ้มสุด, 2552) สอดคล้องกับ พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช พบว่ามี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างความเข้าใจเบื้องต้น 2) เชื่อมโยงประสบการณ์ 3) เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ 4) ให้และรับข้อมูลกลับ 5) การทบทวน (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) และสอดคล้องกับ รสริน เจริมไธสง และสำลี ทองฉิว พบว่า มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทบทวนภายใต้หลักการและเหตุผลตามหลักวิชาการ 2) การวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็ง 3) การปรับแผนการสอนใหม่ภายใต้ข้อสรุปอย่างไตร่ตรอง 4) การจัดกิจกรรม และ 5) การประเมินผล กระทั่งเชิงคุณค่าต่อผู้เรียนและสังคม (รสริน เจริมไธสง และสำลี ทองฉิว, 2556)

3. จากผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู พบว่า ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูงถึงระดับสูงมาก และมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนารูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีกระบวนการคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Laboskey, V. ได้พัฒนาและค้นคว้ายุทธศาสตร์ในการคิดไตร่ตรองในการสอน ซึ่งเป็นทางเลือกในการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ (Laboskey, V., 1994) โดยพัฒนามาจากแนวคิดของ Dewey, J. ซึ่งมีเทคนิคที่เป็นลักษณะเฉพาะของการคิดไตร่ตรองในการสอน เป็น 2 ขั้นตอน (Dewey, J., 1933) ดังนี้ 1) ให้ครูได้ฝึกบรรยายและสรุปการเรียนการสอนโดยการทดสอบผู้เรียนและสำรวจความพึงพอใจเกี่ยวกับบทเรียนและ 2) ให้ผู้ร่วมกิจกรรมอภิปรายกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ซึ่งในสถานการณ์ดังกล่าวครูจะมีการคิดไตร่ตรองในสถานการณ์ที่สร้างขึ้น (Taggart, G. L. & Wilson, A. P., 2005) สอดคล้องกับ พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองสูงกว่ากลุ่มควบคุม (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) และสอดคล้องกับ รสริน เจริมไธสง และสำลี ทองฉิว พบว่า นักศึกษาคูรมีความสามารถในการออกแบบการสอนอย่างไตร่ตรองเชิงวิพากษ์สูงกว่าก่อนการเรียน โดยนักศึกษาคูรมีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งการประเมินผลกระบวนของวิธีสอนที่ใช้ในการออกแบบการสอนและผลกระทบบที่มีต่อสังคม (รสริน เจริมไธสง และสำลี ทองฉิว, 2556)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ได้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การรับรู้สถานการณ์ปัญหา เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้ผู้เรียนได้รับรู้และทำการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 2) การกำหนดกรอบปัญหา โดยผู้เรียนวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 3) การจัดเตรียมคำตอบที่เป็นไปได้ ผู้เรียนวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหา 4) การตรวจสอบคำตอบอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนนำแนวทางในการแก้ปัญหาไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 5) การประเมินผล ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการแก้ปัญหาจากสถานการณ์นั้น ๆ จากขั้นตอนดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้ ทักษะกระบวนการที่ได้ไปประยุกต์ใช้ จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย 1.1) การจัดกิจกรรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ควรมีการจัดสถานการณ์ที่มีความหลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ 1.2) ในการวัดประเมินผลกระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ ควรมีการพัฒนาแบบวัดให้มีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อง่ายต่อการนำไปใช้ 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 2.1) ผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์รวมทั้งสอดแทรกในรายวิชาที่สอน 2.2) ผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมรวมถึงการวัดประเมินผล การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ควรจัดให้เป็นเชิงบวก เพื่อช่วยลดความตึงเครียดที่อาจเกิดขึ้นและควรมีการสอนแบบบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ 3) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 3.1) ควรนำรูปแบบการพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรองเชิงสร้างสรรค์ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาอื่น ๆ และเปรียบเทียบผลการพัฒนา 3.2) ควรนำรูปแบบหรือวิธีการสอนที่พัฒนาทักษะอื่น ๆ มาบูรณาการให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จตุพร พงศ์พีระ และปราสาท เนื่องเฉลิม. (2560). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงมโนคติที่คลาดเคลื่อนทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารราชพฤกษ์, 15(3), 24-35.
- จิตติมา วรณศรี. (2552). คุณภาพการศึกษากับสมรรถนะของครูที่พึงประสงค์. วารสารศึกษาศาสตร์, 32(1), 1-5.
- ชาติรี ฝ่ายคำตา. (2554). วิจัยสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เอพริลเรนพรีนติ้ง.

- ชวลีกร ยิ้มสุด. (2552). การพัฒนาการคิดไตร่ตรองและพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูประถมศึกษาโดยใช้เทคนิคการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ใน ดุษฎีนิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช. (2547). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลรพี ทูมมาพันธ์. (2545). ผลของการทำวิจัยปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถด้านการคิดสะท้อนของครูระดับประถมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รสริน เจริญไธสง และสำลี ทองธิว. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการสอนอย่างไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครู. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(2), 26-34.
- อภิกา ปรัชญพฤทธิ. (2547). การพัฒนาคุณาจารย์โดยการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์: มุมมองของนักทฤษฎีเชิงวิพากษ์และยุคหลังสมัยใหม่. วารสารครุศาสตร์, 32(3), 49-67.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.
- Dewey, J. (1933). *How We Think*. New York: D.C. Heath and Company.
- Guilford, J. P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. United State: McGraw - Hill, Book Company.
- Joyce, B. & Weil, M. (2009). *Model of Teaching*. (8th ed.). London: Allyn and Bacon.
- Laboskey, V. (1994). *Development of reflective practice: A study of preservice teachers*. New York: Teachers College Press.
- Loughran, J. J. (1996). *Developing reflective practice: Learning about teaching and Learning through modeling*. Great Britain: Biddles.
- Taggart, G. L. & Wilson, A. P. (2005). *Promoting reflective thinking in teachers*. (2nd ed.). California: Corwin Press.

Wescott, A. M. & Smith, J. A. (1967). Creative Teaching of Mathematics in the Elementary School. Boston: Allyn and Bacon, inc.